

כגנבים בגניבה

צריכה להשתמש בתקנון כדי להתבטא על כל הנושאים. אחד האמצעים לכך הוא הטיפול בהצעות לסדר-היום. הנהגה הוא כך: אחד מחברי-הכנסת מציע הצעה לדון בכנסת בנושא מסוים, לרוב עניין אקטואלי חשוב. הוא מנמק אותה מעל הדוכן במשך 10 דקות. נציג הממשלה משיב עליה ומציע לדון בנושא זה במליאה, או להעביר את הנושא לוועדה, או שלא לכלול אותה" (כלומר, להיטיר אותה) בסדר-היום.

כאשר נציג הממשלה מציע להעביר הצעה לוועדה, יכול חברי-כנסת אחר להציע להסיר את העניין מסדר-היום, ולהיטיר פך, כאשר נציג הממשלה מציע להסיר את העניין מסדר-היום, יכול חברי-כנסת אחר להציע להעבירו לוועדה. הצעה כזאת מנומקת מעל הדוכן, במיסגרת חמש (ולמעשה עשר) דקות.

כשבאתי לכנסת לא היתה הגבלה על מיספר ההצעות שיכול היה ח"כ להציע. חודש לאחר מכן נתקבל לכבודי "תיקון": נקבעה "מיכסה", לפי גודל הסיעות. סיעה קטנה יכולה להציע רק מיספר זעום של הצעות בכל מושב.

לכן היה חשוב לפתח את האמצעים האחרים — ואכן, הצעות-המישנה להעביר

הדף התמים הכיל מהפכה בסידורי-הכנסת — מהפכה שאיש לא הודיע עליה מראש, שלא הוזכרה בשום לליתיקשורת, שאיש מאנשי הסיעות הקטנות לא ידע עליה עדיין. קנוניה שמורה היטב. לגבי הסיעות הקטנות, מהפכה זו היא מכה מוחצת.

כדי להבין זאת, יש להזכיר נשכחות. כאשר נבחרתי לראשונה לכנסת, בסוף 1965, הנהגתי בה מן היום הראשון שיטה חדשה של ועדת-הכנסת לשינוי תקנון-הכנסת. כל הצעה כזאת הייתה מוגשת על השולחן, כדי לתת לה"כים את האפשרות להתנגד לה תוך 14 יום. במיקר מצביעים — וזהו זה. יש חוק חדש בכנסת,

הישיבה חייב (לא רשאי, אלא חייב!) להשתיק קריאות-ביניים, אם הנואם ידע רש זאת, כלומר: לא יהיה עוד שיקולי-דעת ליו"ר הישיבה גם אם יהיה סבור כי קריאת-הביניים מועילה לדיון. השבוע באה ההפיכה השלישית.

ישבתי במקומי, בראשית הישיבה של היום השלישי, ועילעלתי באופן שיגרתי בערימת-הנייר שהצטברה על השולחן. מבטי נתקל בדף-נייר לבן שכלל הצעות חדשות של ועדת-הכנסת לשינוי תקנון-הכנסת. כל הצעה כזאת הייתה מוגשת על השולחן, כדי לתת לה"כים את האפשרות להתנגד לה תוך 14 יום. במיקר מצביעים — וזהו זה. יש חוק חדש בכנסת,

הישיבה כסודיות של מיבצע צבאי. אף מילה אחת לא דלפה לעיתונות. נעשה הכל כדי לנצל את מומנט האפתעה ולהכות את האוייב עוד לפני שחש מה אירע לו.

האוייב: כנסת ישראל.

את השיטה שיכלל אדם שיש לו ניסיון רב במיבצעי-מחתרת: היו"ר, יצחק שמיר, מי שהיה ראש-המיבצעים של לח"י, ולאחר מכן פעיל מרכזי במוסד לביון (ואה) אגרת העורך (לקורא). יום אחד, בלי הודעה מוקדמת, בלא אזהרה לאיש, מבלי להתייעץ עם סיעות הבית, פשוט סגר את המיקרופונים שעל שולחנות חברי-הכנסת. לאחר מכן נעשה צעד נוסף. הוצע שינוי לתקנון הכנסת: מעתה יהיה יו"ר

תחומי לפרוטוקול

הצעות לוועדה או להסירן מסדר-היום הפכו מאז אמצעי מרכזי של הסיעות הקטנות להשמעת דיעותיהן. בחודשים הראשונים השתמשו בכשיר זה בעיקר סיעות שלי" והתחיה, משני הצדדים.

עתה באה הצעת-התיקון לחסל אמצעי זה. לשם כך הוצעו שתי הצעות, המסיימות זו את זו:

● את ההצעות האלה יש לנמק להלן מן המושב, במיסגרת של שתי דקות — כך שבעל-ההצעה לא יוכל עוד להשמיע דיעה כלשהי.

● אם יותר מחברי-כנסת אחד רוצה להציע הצעת כזאת, יתינתן הזכות תמיד לחברי-הכנסת המשתייך לסיעה היו"ר גדולה. במילים אחרות: למערך או לליכוד.

התוצאה: מכשיר זה יוצא כימעט כליל מידי הסיעות הקטנות, והן תאבדנה קרוב למחצית ההודמנויות להתבטא במליאה. ברור כי הצעה זו יכלה לעלות רק כתוצאה מקנוניה חשאית בין הליכוד וה"מערך. זהו המשך ישיר של קנוניית באי-דרעפור משנת 1973, שבאמצעותה שדדו שתי הסיעות הגדולות במשותף כמה מני דאטים על הסיעות הקטנות.

עצם ההצעות הן מגוננות. שיתוף-הפעור לה בין הליכוד והמערך מגונה שביעתיים. אך מגונה מכל השערה שבה הובא הדבר: שתי הסיעות הגדולות פעלו כגנבים ב"לילה, באפלה של קשירת-קשר, מבלי להודיע על כך לאיש, מבלי להתייעץ לפחות פורמלית עם הסיעות האחרות. ואולי חמור מכל: הדבר נעשה בוועדת-הכנסת, אשר בראשה עומד ח"כ יצחק ברמן ה"ליברלי" — שהוא עתה המועמד הבכוח לרשת את מקומו של יצחק שמיר כיו"ר הכנסת.

אם כך הוא נוהג ערב בחירתו לתפקיד קיד זה? איך ינהג כאשר יקבל את התפקיד?

חוות החיות של אריק

דובר הליכוד אומר: הוא גיבור לאומי — מגיע לו. בכרית-המועצות יש תואר "גיבור ברית-המועצות". בעל תור אר זה מקבל משכורת לכל מי חיו, ויש לו זכויות-יתר רבות. הנה הומצא תואר חדש אצלנו: "גיבור לאומי". ומי שהלך כוד מעיק לו תואר זה, עומד מחוץ לחוק ומעל לחוק, מחוץ למסר ומעל למסר. מותר לו הכל — לשדוד, לגנוב, לאנוס, לעשות ככל העולה על רוחו.

ויש רק גיבור לאומי אחד, והרי הוא השר אריק שרון. לא אותם שעמדו חשופים בצריח מול הטנקים ביום-הכיפורים, והם מאות ואלפים, לא אותם שזחלו באש התופת, והם רכבות, לא אותם שעברו את שיבעת מדורי-הגיהנום במלחמות ישראל, ויש רבים רבים כאלה, אך על כל אלה חל חוק ישראל. כולם כפופים לחוק, כולם מילבד אחד.

אדוני היושב ראש, לא הקמנו במדינה הזאת צבא של גנרלים, וזו רק הגנרלים הם גיבורי הצבא הזה. זה צבא של זוחמים, צבא של טוראים, וכל לוחם הוא גיבור, וכל הגיבורים כפופים לחוקי המדינה.

יש! דובר הליכוד אומר: הוא גיבור לאומי — מגיע לו. בכרית-המועצות יש תואר "גיבור ברית-המועצות". בעל תור אר זה מקבל משכורת לכל מי חיו, ויש לו זכויות-יתר רבות. הנה הומצא תואר חדש אצלנו: "גיבור לאומי". ומי שהלך כוד מעיק לו תואר זה, עומד מחוץ לחוק ומעל לחוק, מחוץ למסר ומעל למסר. מותר לו הכל — לשדוד, לגנוב, לאנוס, לעשות ככל העולה על רוחו.

ויש רק גיבור לאומי אחד, והרי הוא השר אריק שרון. לא אותם שעמדו חשופים בצריח מול הטנקים ביום-הכיפורים, והם מאות ואלפים, לא אותם שזחלו באש התופת, והם רכבות, לא אותם שעברו את שיבעת מדורי-הגיהנום במלחמות ישראל, ויש רבים רבים כאלה, אך על כל אלה חל חוק ישראל. כולם כפופים לחוק, כולם מילבד אחד.

אדוני היושב ראש, לא הקמנו במדינה הזאת צבא של גנרלים, וזו רק הגנרלים הם גיבורי הצבא הזה. זה צבא של זוחמים, צבא של טוראים, וכל לוחם הוא גיבור, וכל הגיבורים כפופים לחוקי המדינה.

במיסגרת הדיון על ההצעות להביע אי-אמון לממשלה, בשבוע שעבר, אמר אורי אבנרי את הדברים הבאים:

לדוד שרון היתה חווה — ועליה אני רוצה לדבר. יש אלה סיבות להביע אי-אמון לממשלת-הליכוד, ופרשת החווה של השר אריאל שרון מסמלת את כולן. מאז שהוצעו חוצפות בישראל, לא הוצפתה חוצי פה כהוצפתו של השר שרון בפרשת חוותו.

יש קשר הדוק בין החווה ובין השטחים הכבושים, שעליהם מנצח השר שרון. כי בעיניו, השטחים כולם הם כחותו הפרטי: יש בהם כבשים — הערבים הגרים שם; הם עומדים מחוץ לחוק, מילבד החוק של השר אריק שרון; ומסביבם יש להקים גדר מחושמלת.

החזיר שווה יותר

אדוני היושב-ראש, פרשה זו, פרשת החווה של השר שרון, מזכירה חווה אחרת — זו שעליה כתב הסופר ג'ורג' אורוול, בעל חזון-הבלחות של 1984, את סיפורו חוות החיות. חוות החיות, שבה שולטים החזירים, והחזירים השולטים בחווה טבעו מטבע לשונות: כך החיות שוות, אך החזיר שווה יותר.

מבצ כזה קיים עתה בממשלת-ישראל. כל השרים שווים. יש שר אחד השווה יותר.

כמו שור נוגח, מנתולל בה בעל-החווה, וכאשר ראש-הממשלה הפורמלי, מר מנחם בגין, מבקש ששני שרים יתנדבו כדי לטפל בחווה של השר שרון, אין מתנדבים, אין גיבורים כאלה בממשלת ישראל. אין בה מאסאדורים, המוכנים לעמוד מול פני השור המועד.

להקים מדינה חדשה

אדוני היושב-ראש, אכן, יש אלה סיבות להביע אי-אמון ב"ממשלה זו, ופרשת אריק שרון מסמלת את כולן. די בה בילבד כדי להביע אי-אמון בממשלה זו, כי פרשה זו מדגימה מאין כמוה את ההתמוטטות של כל מערכות-החיים של המדינה, בשלוט ממשלת הליכוד.

כאשר תיפול ממשלה זו, אי-אפשר יהיה לתקן את הנזקים שהיא גרמה להם.

איני חושש לומר: יהיה צורך להקים את מדינת-ישראל מחדש, להתוות מחדש את גבולותיה, לקי בוע מחדש את ערכיה, להקים לה משק חדש, לבנות שוב את חקלאותה, לתת לה מטבע חדשה, להנהיג בה סידרי-שינון דמוקרטיים חדשים — לנמוע מדינה חדשה בארמה החרובה שהליכוד מכין לנו מדי יום בימנו.

אני מקווה, אדוני היושב-ראש, שלא ירחק היום הזה, וש"מלאכת ההרס והפורענות וההשמדה של ממשלת הליכוד לא תגרום לפני כן להרס כללי.

מחוק לחוק ולמוסר

הלכה זוהי ממשלת בגין. למעשה, זוהי ממשלת אריק שרון. הוא המכתבי, הוא הקובע, הוא המחליט, הוא המבצע. לכן יש משמעות כפולה ומכופלת למעשיו הפרטיים, כביכוד, של השר שרון, שהעמיד את עצמו מחוץ לחוק, מחוץ למוסר, מחוץ לאתיקה, מחוץ ל"הגיונות".

השבוע נודע כי הוצפתו של השר שרון הגיעה לשיא חדש: לא זו בילבד שהוא לא מיהר בעצמו למכור את חוותו, כאשר נכנס לתפקיד שר החקלאות; לא זו בילבד שהתעלם מהמלצות ועדת-אשר; לא זו בילבד שדרס ברגל גאוה את החלטת הממשלה בעניין רכוש-השרים;

לא זו בילבד שזרק לפת-הזבל — — — ראש-הממשלה מנחם בגין: מר אבנרי, לכל מה ש"אמרת עד עכשיו אין שחר. אורי אבנרי: אין שחר? אין בממשלה שרי-חקלאות ששמו אריק שרון? אין לשר אריק שרון חווה פרטית? ועדת-אשר לא אמרה איך צריך שר לנהוג לגבי עסקיו הפרטיים? הממשלה לא החליטה מה שהחליטה? הממשלה לא מינתה ועדת-מישפטנים, כדי להוציא מסקנות? השר שרון קיבל את המסקנות, ואף ביצע אותן?

אדוני ראש-הממשלה, אני מבין את מובנתן בפרשה הזאת ולבי-לבי לך. אבל העובדות הן כליך ברורות, והן כל כך מביישות, שקשה להכחישן.

לגיבור מותר הכל

הנהג אדוני היושב-ראש, ואדוני ראש-הממשלה, נודע שהוק"מה גדר ציבורית מסביב החווה הפרטית. חלק מן הכסף הזה נלקח בגלוי מכספי משרד-האוצר — 60 אלף לירות; חלק ממנו נלקח שלא בגלוי מכספי משרד-החקלאות, שעליו ממונה השר שרון.

צאו וראו: החקלאות מתמוטטת. המושבים הצי-עירים נחנקים מחוסר כסף. אבל משרד-החקלאות משומע בכסף כדי להשקיעו בחווה הפרטית של ה"שר שרון.

עד היכן הגיעה החוצפה? האם יש תשובה על כך?